

Аналітичний звіт за проведеним дослідженням

У II семестрі 2023-24 н.р. суттєво погіршилася ситуація з навчальною дисципліною студентів III курсів: велика кількість пропусків занять, спізнення, погіршення успішності. Тому з метою вивчення даної проблеми з 02.04.24 по 09.04.24 р. на запит адміністрації у коледжі проводилось **дослідження навчальної мотивації студентів III курсів.**

Мета дослідження:

- 1) виявити причини зниження навчальної дисципліни студентів;
- 2) дослідити типи мотивацій, що переважають у студентському колективі;
- 3) окреслити шляхи можливого вирішення проблеми;
- 4) надання рекомендацій студентам, викладачам, керівникам студентських груп.

Цільова група: студенти III курсів.

В опитуванні взяли участь 31 респондент.

Гіпотеза дослідження:

- зниження навчальної мотивації пов'язане з негативним впливом тривалого стресу, спричиненого навчанням в умовах воєнного стану;
- наявність закономірних симптомів вигорання, характерних для третього року навчання;
- конкретний викладач асоціюється у студента з психологічним дискомфортом, тривогою, нудьгою тощо, і це ставлення до особистості викладача проектується на його предмет, на процес навчання;
- індивідуально-особистісні особливості студентів, екзистенціальна криза юнацького віку (17-18 років).

На запитання **«Чи є у вас бажання навчатися?»**

- завжди є – відповіді 29%,
- лише інколи - 71%.

Чи пропускаєте ви заняття ?

- Так, буває - 26%
- Взагалі не хочу тут навчатися - 7%
- Ні, намагаюсь ніколи не пропускати - 16%
- Тільки з поважної причини – 66%

Якщо «так», то назвіть причину

- Розчарувався в обраній спеціалізації/професії – 11%
- Просто фізично не можу підняти себе -11%
- Відчуваю себе виснаженим – 48%
- Ваш варіант відповіді – «за станом здоров'я», «сімейні обставини», «поїздки на концерти», «весна», «тільки коли просплю»

Я відвідую заняття вибірково

- Так – 7,4 %
- Часто -7,4 %
- зрідка – 18,5%
- Ні, це не про мене – 74%
- Я роблю це тому що (продовжити речення): «погано себе почуваю», «стан здоров'я»; «іноді просто обираю фахові дисципліни»; «просипаю», «не можу себе організувати»; «через тривоги»; «хіба що просплю»

Чи часто ви спізнюєтесь на заняття? Чому?

- так – 18,5 %
- рідко – 44%
- майже ніколи – 37%
- Ваш варіант відповіді: «просипаю, не можу себе організувати»; «так, через тривоги»; «за станом здоров'я»; «погода»; «якщо пари на 8.00, то часто просипаю»; «лише на деякі пари»; «бо пізно повертаюсь з коледжу, пізно лягаю спати і просипаю»; «через власну неорганізованість»; «не можу організувати свій час».

Чи вважаєте ви, що ваша мотивація до навчання змінилася останнім часом? Якщо так, то яким чином?

- Так, погіршилась – 55%
- Ні, не змінилась – 26%
- Змінилась в кращу сторону – 18%

- Чому змінилась, на вашу думку? – *«через неповагу викладачів до студента»; «у мене немає бажання вчитися, але я виконую завдання, бо так треба»; «так, знизилась через відносини в колективі»; «через особисті обставини та викладачів»; «мотивація тільки збільшилася, щоб навчитися якомога більше на майбутнє»; «з'явилися сумніви в правильності вибору професії, чи в мене все вийде»; «задавали б менше роздруковувати матеріали та конспекти».*

Чи задоволені ви результатами свого навчання?

- Так – 33,3%
- Ні – 14%
- Не зовсім – 52%

Що на вашу думку могло б вплинути на вашу мотивацію, покращити її, надихнути вас на навчання?

- *«рівноправ'я та нормальне ставлення деяких викладачів до студентів»;*
- *«деякі викладачі погано впливають на мою мотивацію»*
- *«більша стипендія – і все!»; «поїздки на різні заходи»; «простіший розклад, щоб був час на відпочинок»; «пари на свіжому повітрі»; «зміна викладачів, їх складу»; «допомога студенту в індивідуальному порядку»; «результат роботи, заохочення, підтримка»; «прибрати з розкладу зайві предмети, залишити фахові», «більше виступів»; «просто відпочити на природі, зміна середовища»; «стосунки з викладачами та в колективі»; «оцінювати справедливо»; «краще відношення викладачів, чесність, принциповість, нестандартні заняття»; «відповідальне ставлення до студента»; «ситуація в країні»; «цікаві пари, які дійсно потрібні»; «прибрати деяких викладачів»; «війна, тривоги, стиль спілкування декого з викладачів»; «уміння рівномірно розподіляти свій час».*

Чому на вашу думку у студентів зникає мотивація?

«Багато непотрібних лекцій, зайвої теоретичної інформації»; «через відношення до студентів»; «тиск від викладачів, від одногрупників, через конфлікти»; «багато у кого є лень, якою вони не хочуть боротися»; «вигорають, бо не на своєму місці»; «необ'єктивне оцінювання»; «немає вільного часу»; «бо не виходить підтверджувати очікування на 100%»; «психологічні проблеми, відносини, переживання»; «те, що деяких студентів не помічають»; «тиск на студентів, виснажують люди»; «несправедливе

оцінювання, багато семінарів та д/з»; «саркастичне ставлення деяких викладачів до твоїх старань»; «від втоми»; «неправильно обрана професія та пріоритети»; «застаріле навчання, програма, викладачі»; «перевтома, вигорання, постійні «наїзди» з боку викладачів»; «викладачі теж мають гарно ставитися до студента, а не тільки ми до них».

Що б ви порекомендували своїм однокурсникам (щоб не втрачати мотивацію та бажання вчитися)

«Міцної нервової системи, заспокійливих»; «старатися ходити на пари, не підставляти інших»; «нічого не можу порекомендувати, адже сама потребую поради»; «ходити разом відпочивати, проводити вільний час»; «нічого, кожен повинен сам для себе вирішувати»; «навчитися слухати та розставляти пріоритети»; «знайти ціль, планувати майбутнє» своє призначення»; «ставитися до всього нейтральніше та жити як хочеться»; «більше помічати позитивних моментів»; «займатися та вчитися - і отримаєте диплом»; «знайти свою сильну сторону і розвивати її»; «правильно відпочивати, розуміти що хочеш»; «брати активну участь у заходах»; «не підставляти інших своєю відсутністю»; «розуміти не тільки свої бажання, а й обов'язки»; «якщо нічого не подобається – хай ідуть геть, чому вони себе мучать?»; «впливати на мотивацію за допомогою стипендії»

Які зміни необхідно здійснити у коледжі, щоб покращити ситуацію з навчальною дисципліною та відвідуванням? Продовжити речення: «Якби я був директором коледжу»

- *«змінив би склад викладачів, зменшив би кількість пар, вільні вихідні»;*
- *«зробила би заняття до 17.00, а не до 21.00»;*
- *«збільшити стипендію, більше вільного часу, щоб студенти могли працювати, бо не у кожного купа грошей на життя»;*
- *«пари на 8.00 прибрати, а також викладачів, що мають старі стереотипи»;*
- *«налагодив би спільну мову зі студентами, більше входити в їхнє становище, щоб не було закалки СРСР»*
- *«більше цікавих поїздок, екскурсій, змінити графік занять, гнучкість розкладу...»*
- *«покращити ставлення викладачів до студентів»*
- *«я б замінила викладачів на молодих, адже їм легше розуміти одне одного»*
- *«змінила б частково програму, застарілі методи виховання, склад викладачів»*

- *«заміна викладацького складу «елегантного» віку*
- *«враховувати емоційний стан студентів, їх інтереси»*
- *«щоб викладачі більше спілкувалися зі студентами, проводили спільні заходи, щоб згуртувалися..», «спільні тренінги, спілкування студентів з викладачами»*
- *«запровадити тренінги комунікації в суспільстві, психологічного розвантаження, знайомства з самим собою»*
- *«створив би середовище, в якому б студенти і викладачі поважали і цінували одне одного, не дивлячись на вік, досвід...»*
- *«змінив би методи виховання, не так все ускладнював би..»*
- *«сучасний підхід, відсутність старих стереотипів, більше уваги студентам»; «більш лояльно ставився б до студентів, а на поведінку деяких викладачів звернув би увагу»*
- *«провів би розмову не лише зі студентами щодо їх мотивації, а й з викладачами»*
- *«замінити викладачів із СРСРівськими звичками, а так умови для навчання цілком нормальні»*
- *«виплачувати стипендію, бо зараз дуже важкий час»*
- *«справедливість»*
- *«заборонити викладачам придушувати власне «я» студента; змінити розклад, щоб був вільний графік відвідування».*

Що вас найбільше ЗАОХОЧУЄ навчатися?

- Коли є інтерес до предмету/дисципліни – 64,5 %,
- можливість здобуття нових знань, умінь і навичок – 52 %,
- бажання отримати диплом – 48 %
- досягнення успіху у своїй професії – 38,7%
- спілкування з однолітками – 38,7%
- отримання високих оцінок – 35,5%
- не бути гіршим за інших – 32%

Що впливає на ЗНИЖЕННЯ мотивації навчатися?

- взаємодія з викладачами, їх професійність, відсутність емпатії у ставленні до студентів – 67,7%
- організація навчального процесу (розклад, навантаження) – 48,8%
- воєнний стан в Україні – 41 %

- атмосфера у студентській групі – 25,8%
- власні індивідуальні особливості – 25,8%

Що заважає займатися самопідготовкою, готуватися до занять?

- втома - 87%
- лінь - 58%
- повітряні тривоги - 58%
- несправедливість в оцінюванні знань – 42%
- телефон, гаджети, (соціальні мережі) – 29%
- нудні завдання – 29%
- відірваність навчальних дисциплін від життя – 26%
- застарілість матеріалу – 26%
- слабка здоров'я – 25,8%

Якби вам довелося обрати спеціальність тепер, чи обрали б ви ту саму спеціальність, на якій вчитеся зараз?

- Важко сказати, сумніваюсь – 42%
- Так, обрав би – 29%
- Ні – 16%
- Скоріше так – 13%

!!! 58 % опитаних сумніваються у правильності вибору майбутньої професії, а це є показником закономірної вікової кризи юнацького віку (пошук себе, пізнання себе та світу, сенсу життя, сумніви і роздуми з приводу цього тощо).

Чи відчуваєте ви симптоми вигорання? Які саме?

(нестача сил, емоційне напруження, злість, нервозність, спустошення, відчуття перевантаження проблемами, проблеми зі сном і т.д.)

- Так, відчуваю – 92%;
- Ні – 8%

Переважна більшість респондентів відчувають на собі два і більше симптомів вигорання, нестача життєвих сил, розлади сну (як сонливість, так і безсоння), відчуття нездатності з ними справлятися тощо.

ВИСНОВКИ

Отже, проаналізувавши результати дослідження, можемо зробити наступні висновки:

- 1) Висунуті гіпотези підтвердились.
- 2) У 71% студентів переважає зовнішня мотивація, у 29 % - внутрішня.
- 3) Негативно впливає на мотивацію навчання в умовах воєнного стану (92% опитаних мають симптоми емоційного та психофізичного виснаження, вигорання).

Слід зауважити, що в результаті опитування виокреслилась потреба перегляду та осучаснення методів і прийомів навчання, зміни парадигми спілкування зі студентом, оновлення педколективу. Викладачам необхідно переосмислити та почати змінювати стиль, методи та підходи до навчання, подачі матеріалу тощо.

Рекомендації:

1. Враховувати індивідуально-психологічні та вікові особливості студентів.
2. Суб'єкт - суб'єктне навчання та спілкування зі здобувачами освіти.
3. Емпатія та повага до здобувача освіти.
4. Особистісно-орієнтоване навчання.
5. Постійно підвищувати свою психолого-педагогічну компетентність.
6. Результати опитування взяти до відома.
7. Запланувати на наступний навчальний рік тренінгове заняття для викладачів «Все про навчальну мотивацію».

Мотивація — це бажання діяти заради досягнення мети. Це вирішальний елемент у постановці та досягненні наших цілей. Мотивація є однією з рушійних сил людської поведінки.

Мотивація може бути *зовнішньою*, коли людину надихають зовнішні сили — інші люди або винагорода. Мотивація також може бути *внутрішньою*, коли натхнення йде зсередини — бажання вдосконалитися в певній діяльності. Внутрішня мотивація, як правило, підштовхує людей сильніше, а досягнення приносять більше задоволення та гордості за себе.

Навчальна мотивація — це особливий вид мотивації, яка характеризується складною структурою, однієї з форм якої є структура внутрішня (на процес і результат) і зовнішня (нагорода, уникнення) мотивація.

Що таке внутрішня мотивація? Внутрішня мотивація — це прагнення, яке йде виключно зсередини; воно не пов'язане з очікуваною винагородою, дедлайном або тиском ззовні. Наприклад, люди, які мають внутрішню мотивацію до бігу, роблять це тому, що їм подобається саме відчуття бігу, і це важлива частина їхньої ідентичності. Зовнішня мотивація може посилити мотивацію в короткостроковій перспективі, але з часом вона може вичерпатися або навіть дати зворотний ефект. На противагу цьому, внутрішня мотивація є потужною, оскільки вона інтегрована в ідентичність і слугує постійним джерелом мотивації.

Що таке зовнішня мотивація? Зовнішня мотивація — це будь-яка причина, що спонукає людину виконувати роботу, окрім радості від самої роботи. Все, що обіцяно за виконання завдання або отримано в результаті виконання завдання, є зовнішніми мотиваторами. Згідно з дослідженнями психолога Віктора Врума, для того, щоб бути успішним, зовнішній мотиватор повинен мати три елементи:

- очікування (віра в те, що збільшення зусиль призведе до збільшення продуктивності),
- інструментальність (віра в те, що краща продуктивність буде помічена і винагороджена),
- валентність (бажання отримати обіцяну винагороду).

Залучаюча і утримуюча мотивації

Уявімо автомобіль: для того, щоб його завести, потрібен акумулятор, а для того, щоб продовжувати їхати, — двигун. Можна їхати і тільки на акумуляторі, але він дуже швидко розрядиться, а також можна забрати акумулятор, коли ми їдемо, і

він буде не потрібен до першої зупинки. Дуже схожий процес відбувається і у людини: на різних етапах їй потрібна залучаюча або притягуюча (початкова) й утримуюча (тривала) мотивація.

Притягуючу мотивацію можна назвати короткою, але інтенсивною, – це своєрідний спалах, іскра, поштовх, мікроривбух, детонація.

Утримуючу мотивацію можна назвати довгою: вона набагато менш інтенсивна, зате рівномірною і постійною, такий собі плавний племінь, який горить і не гасне.

І тільки коли обидві ці мотивації у відповідний час змінюють одна одну, можливий довготерміновий якісний результат. Ми завжди починаємо щось робити, використовуючи силу притягуючої мотивації, а продовжуємо – завдяки утримуючій.